

Marek Kawecki

Siemianowice Śląskie, 27.12.2016.

Centrum Leczenia Oparzeń

Siemianowice Śląskie

Recenzja

rozprawy na stopień doktora nauk medycznych lek. Agaty Kawalec pt. "Czynniki środowiskowe ryzyka oparzeń u dzieci z uwzględnieniem możliwości profilaktyki."

Oparzenia dzieci, szczególnie małych, są poważnym problemem zdrowia publicznego, tak w aspekcie epidemiologii, następstw somatycznych, psychicznych i socjologicznych oraz prewencji. Statystyki śmiertelności niezależnie od stref kulturowych i cywilizacyjnych są przerażające, a skuteczność leczenia wyrażona odsetkiem definitywnego kalectwa jest wciąż niewystarczająca.

Dlatego temat podjęty w pracy lek. Agaty Kawalec jest bardzo aktualny i ważny. Rozważna profilaktyka oparzeń dzieci oparta na znajomości epidemiologii urazu i organizacji leczenia powinna być funkcją świadomości zdrowotnej społeczeństwa i efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Przedstawiona do oceny praca przeprowadzona pod nadzorem Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu, jest oprawionym introligatorsko jednostronnym wydrukiem komputerowym zawartym na 232 stronach, podzielona na 7 rozdziałów z zachowaniem odpowiednich proporcji, wyraża konsekwentną filozofię Autora w realizacji zagadnienia naukowego: założenia i cel pracy korespondują z tytułem, a wnioski są konsekwencją uzyskanych wyników w realizacji zakładanych celów. Treść pracy zajmuje 194 strony. Piśmiennictwo obejmuje 122 pozycje, jest aktualne, starannie dobrane i prawidłowo cytowane w pracy. Dokumentacja pracy na stronach 200-214 zawiera pełną treść ankiety autorskiej użytej w badaniach, kopie protokołów posiedzeń komisji bioetycznej. Na stronach 215-218 Autorka umieściła streszczenia w języku polskim i angielskim, na stronach 219-232 zawarte są wykazy rycin i tabel. Praca zawiera 116 rycin i 294 tabele, wszystkie są starannie zredagowane i czytelne.

We wstępie Doktorantka w oparciu o dane z piśmiennictwa przedstawiła w sposób konkretny i komunikatywny problem oparzeń u dzieci, z komentarzem następstw i powikłań, wyjaśniła istotę profilaktyki urazu, co świadczy o **wnikliwych studiach i dużych umiejętnościach edytorskich.**

Za główny cel pracy przyjęto określenie czynników ryzyka oparzeń u dzieci.

Sformułowano 5 celów szczegółowych:

a/scharakteryzowanie oparzenia pod względem lokalizacji, stopnia, powierzchni oparzonej,

b/scharakteryzowanie urazu u dzieci z uwzględnieniem mechanizmu, czynnika etiologicznego oparzenia,

c/scharakteryzowanie urazu u dzieci z uwzględnieniem pory dnia, wskazanie sytuacji, w których dzieci najczęściej ulegają oparzeniu, z uwzględnieniem okoliczności i miejsca zdarzenia,

d/określenie czynników socjoekonomicznych modyfikujących ryzyko oparzenia u dziecka,

e/w oparciu o uzyskane informacje wskazanie kierunków i metod profilaktyki, której celem jest zapobieganie oparzenia u dzieci.

Założono, że czynniki socjoekonomiczne oraz warunki mieszkaniowe mają związek z ryzykiem oparzeń u dzieci, a określenie predykcji ryzyka pozwoli na opracowanie profilaktyki ukierunkowanej na zapobieganie oparzeniom i zmniejszenie liczby oparzonych dzieci.

Materiał badawczy stanowiły ankiety wypełnione w sposób anonimowy przez rodziców/opiekunów oraz lekarzy leczących 200 małoletnich oparzonych, hospitalizowanych w latach 2014-2016, w 3 oddziałach chirurgii dziecięcej na Dolnym Śląsku, w Klinice Chirurgii i Urologii Dziecięcej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu oraz Oddziale Chirurgii Plastycznej Specjalistycznego Centrum Medycznego w Polanicy.

Materiał badawczy jest wiarygodny, ale walidacja za pomocą testu Alfa Cronbacha podniosłaby poziom interpretacji rzetelności i trafności autorskiej ankiety. Zręczne testy statystyczne pozwoliły na opracowanie wyników przeprowadzonych wieloczynnikowych analiz i korelacji, chociaż analiza dokładności pomiarowej przy nieprecyzyjnych kryteriach kwalifikacji i wykluczenia z badań była trudna. Powyższe powinna skomentować Doktorantka podczas obrony. W dyskusji Autorka krytycznie odniosła się do uzyskanych wyników i zdyskontowała je z podawanymi przez innych autorów, wykazując dużą dojrzałość naukową.

Wyniki przedstawione są w formie rycin i tabel oraz opisowej. Są czytelne i zrozumiałe, pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

1. Ryzyko oparzeń u dzieci jest zróżnicowane, przede wszystkim ze względu na wiek i płeć. Do czynników zwiększonego ryzyka należą: wiek poniżej 2-go roku życia i płeć męska.

2. Oparzenia u dzieci najczęściej zlokalizowane są w obrębie tułowia, kończyn górnych, nie obejmują pełnej grubości skóry i nie przekraczają 10 % całkowitej powierzchni ciała.

3. Do urazu zazwyczaj dochodzi w porach posiłków, w domu, kiedy dziecko znajduje się pod opieką rodziców.

4. Najczęstsze są oparzenia termiczne, zwłaszcza gorącym płynem, ale istnieją różnice w mechanizmie urazu, w poszczególnych grupach wiekowych. Oparzenia płomieniem, elektryczne oraz gorącym tłuszczem są częstsze wśród nastolatków.

5. Samotne rodzicielstwo, liczne rodzeństwo oraz młody wiek rodziców, podstawowe wykształcenie ojca, bezrobocie ojca mają związek z badanymi parametrami oparzenia. Natomiast nie stwierdzono związku badanych parametrów oparzenia z wykształceniem i aktywnością zawodową matki.

6. Sytuacja materialna rodziny, warunki mieszkaniowe, liczba osób mieszkających z dzieckiem, sposób ogrzewania wody nie mają związku z badanymi parametrami oparzenia. Natomiast miejsce zamieszkania i ogrzewanie domu/mieszkania węglem korelują z powierzchnią oparzenia u dziecka.

7. Pierwszej pomocy przedmedycznej zazwyczaj udziela osoba obecna przy urazie, najczęściej matka. Większość dzieci przed przybyciem do ośrodka leczącego zaopatrywana jest nieprawidłowo (nieschładzanie oparzeń termicznych, nakładanie na ranę różnych substancji, niepodawanie leków przeciwbólowych).

8. Profilaktyka oparzeń powinna być ukierunkowana na edukację rodziców i dzieci (o możliwych zagrożeniach, zasadach prawidłowej pierwszej pomocy po oparzeniu). Wskazane jest także kształcenie personelu medycznego w celu zapewnienia profesjonalnej, holistycznej opieki nad pacjentem oparzoną i jego rodziną.

Walorem pracy jest wielośrodkowy charakter, holistyczny model badawczy, duża przydatność praktyczna prezentowanych wyników. Szczególnie wartościowy jest rozdział VII pracy, w którym Autorka komentuje kierunki i metody profilaktyki oparzeń u dzieci. Rozprawa jest istotnym dokumentem, który powinien kształtować działania samorządów i Ministerstwa Zdrowia oraz pracowników opieki zdrowotnej w zakresie profilaktyki oparzeń u dzieci w naszym Kraju i dlatego kwalifikuje się do wyróżnienia.

Z prawdziwą satysfakcją zapoznałem się z rozprawą. Wnioski mógłbym autoryzować, są rzetelne, oddają istotę problemu oparzeń u dzieci.

Zawarte w pracy streszczenie w języku polskim i angielskim w sposób czytelny stanowi podsumowanie przeprowadzonych badań, przebieg dyskusji i uzyskanych wniosków.

Doktorantka zrealizowała cele postawione w pracy. Rozprawa jest starannie napisanym, poprawnym językiem polskim, oryginalnym opracowaniem dotyczącym problemu czynników środowiskowych ryzyka oparzeń u dzieci z uwzględnieniem możliwości profilaktyki. Rozprawa spełnia warunki określone w art.13 ust.1 z dnia 14.03.2003. O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz.595, z późniejszymi zmianami).

Stawiam więc wniosek do Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie lek. Agaty Kawalec do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie biorąc pod uwagę dużą przydatność praktyczną uzyskanych wyników oraz oryginalny, holistyczny model badań wnioskuję o wyróżnienie tej rozprawy.

Marek Kawecki

MAREK KAWECKI
Katedra Chirurgii ogólnej
2013.07.11